

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

24.03.2017 № 16-552

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А.В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

Відповідно до Плану роботи Рахункової палати на I квартал 2017 року проведено аудит ефективності виконання повноважень органами державної влади по забезпеченню погашення податкового боргу та попередження його зростання, за результатами якого встановлено, що протягом 2014–2016 років в Україні не забезпечено створення ефективної та прозорої системи адміністрування податкового боргу. Заходи, які вживались органами Державної фіскальної служби України з управління податковим боргом, виявились малорезультативними, що призвело до різкого зростання його обсягів.

Протягом трьох років податковий борг за податками, зборами, платежами до державного бюджету збільшився у **3,8 рази** і станом на 01.01.2017 досяг **58,7 млрд гривень**. Водночас за цей період **майже вдвічі збільшилася і кількість платників податків-боржників**.

Унаслідок неефективності вжитих органами стягнення заходів за останні три роки контролюючими органами списано **15,8 млрд грн** безнадійного податкового боргу до державного бюджету, що **становило майже третину загальної суми погашеного податкового боргу**.

При цьому **на кожен гривню надходжень** до державного бюджету в рахунок погашення податкового боргу, за оцінкою Рахункової палати, **приріст новоствореного податкового боргу становив 3,9 грн у 2014 році та 2,2 грн у 2015 і 2016 роках**.

У порушення вимог статті 98 Конституції України та Закону України "Про Рахункову палату" ДФС України не надано Рахунковій палаті узагальненої інформації про результати проведених органами ДФС (Міндоходів) заходів із стягнення податкового боргу до державного бюджету, а також відмовлено у доступі до документів (як в електронній, так і в паперовій формі), відповідно до яких посадовими особами ДФС України приймалися рішення про надання розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) у випадках, передбачених законодавством.

Водночас аналіз наявної офіційної інформації ДФС України з цих питань, а також матеріали аудиту територіальних органів ДФС (Міндоходів), у яких

проводились перевірки в рамках цього аудиту, засвідчують, що надходження до державного бюджету за рахунок проведення органами ДФС (Міндоходів) заходів примусового погашення податкового боргу протягом дослідженого періоду, **за розрахунками, в середньому не перевищували одного відсотка загальної суми податкового боргу, а отже, практично всі надходження до державного бюджету в рахунок погашення податкового боргу забезпечувались шляхом самостійної сплати платниками податків належних платежів.**

Ужиті органами ДФС (Міндоходів) заходи щодо погашення податкового боргу та попередження його зростання були безсистемними, неефективними та малорезультативними, зокрема:

- наявний податковий борг недостатньо забезпечено вартістю описаного в податкову заставу майна платників податків-боржників. Як наслідок – низький рівень погашення податкового боргу за рахунок реалізації майна, що перебувало у податковій заставі. Така ситуація свідчить про **високі ризики того, що більша частина податкового боргу, не забезпеченого податковою заставою, не буде погашена шляхом надходження коштів до бюджету від реалізації майна, що перебуває у податковій заставі, а списуватиметься як безнадійний борг;**

- встановлені непоодинокі факти недотримання органами ДФС (Міндоходів) вимог законодавства під час проведення заходів із погашення податкового боргу, а саме: не дотримувався встановлений законодавством термін реєстрації податкової застави у відповідному реєстрі; протягом 2–2,5 років від дати складання акта опису майна в податкову заставу не проводились перевірки стану збереження майна платників податків, яке перебувало у податковій заставі; на неналежному рівні виконувались повноваження щодо звернення до суду з метою отримання дозволів на стягнення з боржників коштів (готівкових та безготівкових), а також на реалізацію майна боржників, що перебувало у податковій заставі; на неналежному рівні вживались заходи із погашення податкового боргу з митних платежів;

- ДФС України (Міндоходів) не забезпечено належного контролю за веденням її територіальними органами Журналу реєстрації надання розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу), який ведеться в електронній формі, через що в ньому міститься неповна інформація, яка не дає можливості здійснити ґрунтовний аналіз діяльності органів ДФС (Міндоходів) з цих питань;

- аудитом виявлені непоодинокі факти прийняття органами ДФС (Міндоходів) необґрунтованих рішень про розстрочення сум грошових зобов'язань (податкового боргу) без належного аналізу фінансового стану боржника, а також за відсутності всіх документів, необхідних для прийняття таких рішень.

Показник стягнення коштів за виконавчими провадженнями органами Міністерства юстиції України залишається низьким. За інформацією Міністерства юстиції України, протягом 2014 року до бюджету стягнуто **4,0 відс.** сум за провадженнями, що підлягали виконанню, у 2015 році –

1,5 відс., у 2016 році – **2,4 відсотка**. На таку ситуацію певною мірою впливав запроваджений мораторій на примусову реалізацію майна державних підприємств та господарських товариств, у статутних капіталах яких частка держави становить не менше 25 відсотків, за рішеннями, що підлягають виконанню Державною виконавчою службою.

Слід зазначити, що Законом України від 21.12.2016 № 1797 "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні" внесено ряд змін до Податкового кодексу України щодо стягнення податкового боргу та надання розстрочення і відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу. Проте законодавство, що регулює питання погашення податкового боргу та здійснення заходів, спрямованих на попередження його зростання, потребує подальшого вдосконалення, зокрема:

- Податковим кодексом України чітко не визначено терміну, протягом якого контролюючі органи зобов'язані надіслати (вручити) платникам податків сформовані податкові вимоги щодо погашення податкового боргу, що **створює можливість зволікання контролюючими органами із вжиттям заходів з метою погашення наявного податкового боргу, а отже, є ризики неповного та несвочасного надходження до бюджету належних платежів;**

- залишається невирішеним питання законодавчого врегулювання визначення процедур, які мають право здійснювати відповідні державні органи (в тому числі органи ДФС), з метою **забезпечення погашення платниками боргу з неподаткових платежів** у разі його виникнення, розстрочення та відстрочення неподаткових платежів або неподаткового боргу, списання безнадійного боргу за цими платежами.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Т. в. п. Голови

О.С. Яременко